కలుపు మొక్కలు

"చిత్రం చిత్రం. ఒక్క కలంపోటుతో తమరొక బ్రాహ్మణ కుటుంబానికి యావజ్జీవమూ అన్నం పెట్టించగలరు"

"అన్నం పెట్టినా సున్నం పెట్టినా జిల్లాబోర్డు ప్రెసిడెంటుగాని, నావల్ల ఏమవుతుందీ?"

"పేరుమట్టుకి వారిదే. అంతే, మనవి చేసుకుంటాను. ఒక సత్రం వుందంటే అది ప్రతిష్ఠించిన దాత వేరూ, కనిపెట్టుకుని వుండి అక్కడ సద్దుబాట్లు చేసే గుమస్తా వేరూనూ. అయితే, ఆదాత ఆజ్ఞ శిరసావహించడమే ఆ గుమస్తా విధి కాదా మహాప్రభూ?"

"నేను దాతను కానే? ప్రెసిడెంటు అంటే గుమస్తా కూడా కాదే?"

"తమరలా సెలవిప్పిస్తే నేనేం మనవి చేసుకోగలనూ? సబ్ కలెక్టరు దొరవారి శిఫారసుతో నేసి ఏ ప్రెసిడెంటు బతగ్గలడూ?"

"నిజమే కాని అది పూర్వకాలం మాట. ఇప్పుడలాంటి పద్ధతులేవీ సాగవు. వెనకటి రోజుల్లో యేముస్సద్దీప్లీడరో జిల్లాబోర్డు ప్రెసిడెంటు అయేవాడు. అధికార్ల దగ్గిర ఎంత భయభక్తులతో మసులుకోవాలో వాళ్ళకి బాగా తెలిసి వుండేది. ఇప్పటివాళ్ళు — చాలా మంది మాటసుమా — స్కూల్ ఫైనల్ కూడా కానక్కర్లేదు. ఓటు — ఇప్పుడంతా వోటుతో వుంది మహిమ. ఆపైని గుజరాతీ కోమట్లకి మంగళప్రదమైన పచ్చపెట్టి. ఇక చెప్పడానికేం వుందీ? పెద్ద సంతకమా చిన్న సంతకమా అని దఫేదారు నడిగిగాని—"

"తమరే వుపక్రమించారు కనక విన్నవించుకుంటాను. మన ప్రెసిడెంటు గారు — చిత్తగించారూ? తక్కిన అవగుణాలు అలా వుండగానున్న – రాత్రీ పగలూ కూడా — కేవలమూ వేశ్యావాటికలో—"

"సాటి బ్రాహ్మణ్ణి పట్టుకుని అలా అంటా వేమిటయ్యా?"

"సాటివాడు కనకనే మాకీ తిప్పలు. బ్రాహ్మడు కనకనే మాఘ స్నానాలూ దొమ్మరిగుడిసెలూనూ. అలాకాక, ఏ రెడ్డిగారో, ఏ నాయుడుగారో, ఏ చౌదరిగారో అయితే—"

"వా! బ్రాహ్మణయుక్తి అంతా కురిపించేస్తున్నావే?"

"ఇందులో కడుపు మాడిన దుఃఖమే గాని యుక్తేం వుంది మహాప్రభూ?"

"అయితే, సంగతంతా తెలిసేవుంది కదా ఏ నాయకురాలినో పట్టుకో రాదుటయ్యా?"

"తమవల్ల కాకపోతేగదా?"

"అయినా సులభంగా పని జరిగే మార్గా లున్నప్పుడీ అవస్థ లన్నీ ఎందుకూ?"

"భోగందాన్నో, కులటనో ఆశ్రయించడం కంటే అవస్థ ఏం వుందీ? కాక: ఇంటిల్లపాదిమీ వొక నెలదినాలు పస్తుండి అయినా—"

"అలా దారికిరావయ్యా! జిల్లాబోర్డు ప్రెసిడెంటుకయితే సప్లయిలు మహా బాగా చేస్తారు నీవంటివాళ్ళు."

"చిత్తం చిత్తం. నాది పొరపాటే. "రిక్తహస్తేన నోపేయా" త్తని కారిక కూడా వుంది. చిత్తగించారూ? కనక రేపీపాటికి—"

"ఏదో మాటవరసకంటే ఇలా మొదలుపెట్టా వేమిటయ్యోయ్? కాస్త శిఫారసు భాగ్యానికి నేను లంచంపుచ్చు కుంటాను టయ్యా?"

"లంచమా? ఎంతమాటా? ధర్మరాజు వంటి తమసన్నిధిలో అలాంటి మాట అనడాని కెన్నివేల గుండె లుండాలీ? పోనీ అంటే, తమవంటివారికి లంచ మివ్వడానికి నాకు మాత్రం తాహతు ఎక్కడిదీ?.......ఇంతకీ? మాకంధ

రికి ఆధారం చూపించబోతున్నందుకు తమకొక్క మణుగునెయ్యి. ఏపులుసులో కయినా పనికివస్తుంది. వొక బుట్టెడు బెల్లం. ఏరొట్టి ముక్కలో కయినా వాడుకోడాని కొక డబ్బా తేనె పానకం—"

"ఇవీ, ఇంకా ఇలాంటివీ నాకు సప్లయి చేస్తానంటావా ఏమిటి? దిట్టమైన వాడవేనే?"

"తమ రాగ్రహించ రని ధైర్యం కలగబట్టి—"

"వెర్రిబ్రాహ్మడవు నీమీద ఆగ్రహం ఏమిటి కానీ — రెండు రోజుల్లో మా పెద్దమ్మాయీ అల్లుడూ పిల్లలూ వస్తున్నారు నేనే కొంటాను గానీ—"

"వద్దు మహాప్రభూ, వద్దు. తెల్లవారాటప్పటికి నేను దాఖలుచేసుకుంటాను. నేను ఆడపిల్లలు గలవాణ్ణి. ఆడపిల్లలికి పుట్టింటి ఆశ ఎంతవుంటుందో, తల్లిదండ్రులు వాళ్ళ నెలా సంతోషపెట్టాలో నాకూ కొంచెం తెలుసు. పైగా నాకొడుక్కి తమరన్నం పెట్టించా టప్పుడు, నేను, తమ అమ్మాయిగారికి కాస్త వుప్మా, కాస్త కాఫీ—"

"అవునవును బెల్లం మాట కేం గాని — వెధవ బెల్లం మా యింటో యీగలు కూడా దానిమీద వాలవు గాని — నువ్వు కాఫీ అంటే జ్ఞాపకం వచ్చింది, నీదగ్గిర యీమధ్యనే యీనిన ఆవుందిట కాదూ?"

"ఉంది మహారాజా, వుంది. నాకు జ్ఞాపకం వచ్చింది కాదు. ఇంకెందుకూ? తెల్లవారాటప్పటికి స్వయంగా తోలుకు వస్తాను నేను."

"గోదానం చేసుకున్న ట్టనుకుంటావు కామోసునేం?"

"రామరామా! దానం పట్టేదాకా తమకేం?"

"బ్రాహ్మల కిస్తే ఏపేరు పెట్టినా దానమే అవుతుంది; గాని మాకిచ్చింది— విన్నావూ? సప్లయి....ఇనాము....నజరానా....నేమాను."

"చిత్తమండి."

"అసలు, వొకళ్ళ కివ్వడానికే గాని, మేము పుచ్చుకోడాని కధికారం లేకుండా చేశారు కాదూ మీబ్రాహ్మలు?"

"అనకూడదు కానండీ — పూర్వపువాళ్ళు ముక్కుమూసుక్కూచోడం తప్ప మరేమీ యెరగరండి."

"ముక్కు మూసుక్కూచోలేదు మీ బ్రాహ్మలు, ముక్కుదాళ్ళు పోసి జాతి నంతనూ నిర్వీర్యం చేసేశారు."

"అంటే—"

"అంటేనా? మనిషినీ మనిషినీ విడదీసి, దూరంచేసి, అసూయ పెంచి,— అదంతా పెద్దగొడవ, దాని కేం గాని— తెల్లవారితే ద్వారపూడి సంతకి జవాన్ని పంపుదా మనుకుంటున్నాను మానెయ్యమంటావా?"

"ఇంకెందుకూ మహాప్రభూ?"

"నిజమే కదా?"

"ఇంకా—సందేహం—గాయత్రీసాక్షి."

"మాకులేని జంధ్యాలంటే మాకేం నమ్మకం గాని— మాఅమ్మాయిగా రిక్కడ వున్నంత కాలమే — కాదంటే వొంటిపూట పదేదాకానూ. తరవాత మీ అవు మాకక్కర్లేదు సుమా?"

"ఏదో శాస్త్రం చెప్పిన తరవాయిగా — వొట్టిపోయాక కూడా గుదిబండ లాగ- తరవాత నేను వచ్చి తోలుకుపోతాను కాదూ అన్నదాతా."

"సరే అయితేను. నువ్వు మాకు ఆవుని తోలిపెడితే యీ కారణంవల్ల కూడా అది గోదానంలో చేరదు సుమా"

"అసలు, తమకి సందేహం—"

"సందేహానికేమీ లేదు గానీ-అసలు సందేహం అంటే ఏమిటి గానీ- యింకోటి కూడా వుంది గుర్తించావో లేదో?"

"ఏమిటండి?"

"అప్పటికీ అది దానమే అంటే, మళ్ళీ నువ్వు తోలుకుపోడం దత్తాప హారం అయిపోతుంది. నీకు ఆ పాపం చుట్టబెట్టకుండా వుండడానిక్కూడా అది దానంలో చేర్చడానికి వల్లకాదు. తెలిసిందా?"

"అవునండి"

"సరే వెళ్ళండి. రేపు పొద్దున్న కనపడతారు కాదూ అవధానులుగారూ?"

"పొద్దున్నదాకానా, కాకులు కూశాటప్పుడు వచ్చి తమర్ని లేపనూ?"

"అదీ తెలివంటే. ఏమంటే? వెలుగు వచ్చాక అయితే దిక్కుమాలిన ప్రజలు-"

"పోనీ వాక పనిచేస్తే?

"ఏమిటదీ?"

"రాత్రి పన్నెండయాటప్పటికి-"

"భేష్! చాలా బాగుంది. మేము సినీమాకి వెళ్ళి వచ్చాటప్పటికి తోలుకు వస్తావన్నమాట"

"చిత్తం"

"అలా చెయ్యి. నేనీరాత్రే ప్రెసిడెంటుకి ఘాటయిన వుత్తరం రాసి వుంచుతాను, పట్టుకు వెడుదువుగాని"

"అలాగే మహాప్రభూ!"

"మరివెళ్ళు"

'అన్నదాతా సుఖీభవ...,"

2

"మఋగునెయ్యేః"

"మరి తప్పదు"

"ఒప్పుకునే వచ్చారా ఏమిటిః"

"లేకపోతే చావనాః"

"ఇన్నాళ్ళనుంచి కాపరం చేస్తున్నాను, ఇంతమందిని కన్నాను, గాని పండుగరోజున అయినా మిల్లిగరిపెడుకంటే ఎరగం—"

"ఈ వుద్యోగాలు లేనప్పుడు ఆ నిర్భాగ్యుడు మాత్రం ఎరుగునా? వాడిరోజిది"

"ఇంకేమీ లేదుకదాః"

"ఆ-వు-కూ-డా-"

"ఏమిటీ"

"ఇంటో కూచుని అలా రంకెవెయ్యడంకాదు ప్రజ్ఞ. మన ఆవుని కూడా తోలిపెట్టాలి"

"కొంపముంచారు"

"ఎలాగో సమాధానం చెప్పుకోవాలి. లేకపోతే వుద్యోగం అంటే మాటలతో వుందాః"

"..............."

"ఇంతకీ; అబ్బాయికది అత్తవారిచ్చిందే కాదూః"

"మీకేమయినా మంచీ చెడ్డా తెలవాలా అక్కర్లేదాః"

"తెలవక ఏం తక్కువయిందీ యిప్పుడూః"

"మనమరాలికి పాలకోసం కదా వియ్యాలవారుదాన్ని తోలిపెట్టారుః"

"దాని తండ్రికి వుద్యోగం కోసం మనం తోలిపెట్టాలి"

"నలుగురూ గడ్డిపెట్టరూః"

"నలుగురూ పెట్టే గడ్డెక్కువా, ఆయన పెట్టే అన్నం ఎక్కువాః"

"............... నాకేంః కోడలి యిష్టమూ, అబ్బాయి మనసూ, ఆపైని మీ అవసరమునూ. మీయిష్టం వచ్చినట్టు చేసుకోండి"

"అబ్బాయే తోలుకువెడతాడు నాయిష్టం ఏమిటి మధ్యనః"

"చంటిపిల్ల నోటి దగ్గిరి పాలు పడగొట్టి-పిల్లలున్నారా ఆ కలక తేరుకిః"

"రెండురోజుల్లో పెద్దకూతురూ, అల్లుడూ, మనమలూ వస్తున్నారు, వాళ్ళకి కాఫీ-"

''కూతుళ్ళ తండ్రేనా? నోరెలా వచ్చిందో?''

''అధికారం - అధికారం - అది గలవాళ్ళ నోటి కిక అడ్డేమిటి?''

"చంటిపిల్ల - మూడు మాసాలగుడ్డు - దాని వుసురు తగలదూ ఆ యముడికి?"

"మాట్లాడవద్దు. గప్‌చిప్! నిప్పున్నకర్ర తగులడక మానదు. ఇప్పుడు దీపాలు పెట్టాటప్పటికి "మాధవ కవళం" అంటూ వచ్చేవాళ్ళంతా పూర్వజన్మలో ఎవరో ఎరుగుదువా? ఈ బాపతే. ఇక వూరుకో. పింఛను పుచ్చుకున్నాక యిక వీళ్ళమొగం చూసేవారెవరు?"

"అనక ఆయన గతి ఏమిటో కాని యిప్పుడు పిల్లకడుపు మాడుతుంది. ఇక డబ్బాపాలు పొయ్యాలి"

"ఒక్క-నెల-ఒక్కనెల వోపికపట్టు. ఆపూచీ అంతా అబ్బాయిదే కాని- అయినా కష్టసుఖాలు నువ్వు కూడా కోడలికి బాగా బోధించు. నెల తిరిగేటప్పటికి యాభై రూపాయలు గళ్ళున చేతిలో పడతాయి. మొదటినెల జీతంపెట్టి మాంచి కామధేనువుని కొనేస్తాను. అప్పుడింటిల్లపాదికీ పెరుగే. రెండోనెల జీతంపెట్టి వొక్క బనారసుచీర-చూశావూ? కోడలు పా-చ్చని మనిషి కనక వూదారంగుది, జరీపువ్వులదికొని కట్టబెట్టామంటే దాని మొగం యింతవుతుంది. మూడోనెల జీతంతో బుల్లెమ్మకి బాలతొడుగు. దాంతో దాని కడుపుకొట్టిన దోషం పోతుంది. తరవాత సంసారం పూటుగా-"

"ఆఘోరించినట్టే వుంది మీకల్పన. చాల్లెండి, నేర్చుకుపోయా రికవూరుకోండి. ఇదో గొప్పగా చెప్పుకోకండి నలుగురూ తాటాకులు కడతారు"

"వాళ్ళ మొహం. అబ్బాయికి ఉద్యోగం అయాక నేనిక ఆవాజమ్మలతో మాట్లాడుతానూ?"

3

"తమ రలా అంటే—"

"నేనన్న దేం వుందీ యిందులోను? ఉన్న సంగతి చెప్పాను. ఆపైని మీయిష్టం"

"అలా కాదు. తమరు కోప్పడితే నే నాగలేను. నేను బ్రాహ్మణ్ణి. బీద వాణ్ణి. కుటుంబీకుణ్ణి. నేను చెప్పుకోవడం కాదు గాని ఘనాపాఠీని. తమరు కాస్త అనుగ్రహించాలి"

''ఇప్పుడనుగ్రహానికేం తక్కువ వచ్చిందీ? వారు ఇంటికి రాగానే దర్శనం చేయిస్తాను. మీరు సావకాశంగా చెప్పుకోడానికి కావలసినంత అవకాశం కలిగిస్తాను ఏం?''

''తమరు నాలుక చివరనుంచి మాట్లాడితే—''

''మరినువ్వు?''

''......................''

''నువ్వు చేస్తూవున్న దేమిటయ్యా?''

''......................''

''వంగతోట దగ్గిర బావ కాదేం?''

''.......కటాక్షించండి''

''ఏమిటిది?.... వోస్''

"స్వీకరించండి"

"లింగూ—లింగూ అయిదురూపాయల కాగితం చేతిలో పెట్టి పే-ద్ద మేరుపర్వతం లాక్కు-పోదామనా, వేషగాడవే"

"మహారాజులు కాదూ? ఇవి చేతులు కావు, కాళ్ళు. రుద్రాక్షతావళం తాకట్టుపెట్టి తెచ్చానీ అయిదు రూపాయలూను. ఇక నన్ను కోసినా తేలేను, రక్షించండి"

"........అలా అన్నావా? సరే అయితే. అత్యాశ మీ బ్రాహ్మలికి చెల్లింది, కాని మాకు కాదు. ఇక రేపు — ఇవాళకి మించిపోయింది. తెలిసిందా? ఉదయం యెనిమిదిన్నరకి వస్తే కాఫీ పుచ్చుకునేటప్పుడు వారి దర్శనం చేయిస్తాను. అప్పుడు జవానుకి మాత్రం వొక రూపాయ తప్పదుసుమా"

"అదోటా"

"మరి తప్పదు. అంతా వాడితోనే వుంది"

"అయితే, యిక తల వొక్కటీ మిగిలివుంది, అరూపాయకోసమూ అది తాకట్టుపెడతాను."

"ఏదో సర్దుబాటు చేసుకోవాలి మరి"

"ఏపూట కాపూట అవస్థపడేవాళ్ళం, మేమేమి యివ్వగలం మహానుభావా?"

"నాకో కాగితం యిచ్చినందుకూ, జవానుకో రూపాయ యివ్వబోతున్నందుకూ పూచీ అంతా మాదే అనుకోవద్దు సుమా"

"ఎంతమాటా? మరి యీవుత్తరం—"

"ఉత్తరం........"

"ఏం, అలా పెదవి విరుస్తారేం?"

"ఉలిక్కిపడవద్దు. ఉన్నసంగతి చెబుతున్నాను. అబద్ధాలు చెప్పడమూ మొగం యెదట పొగడ్డమూ, దగా చెయ్యడమూ నాచేత కాదు. నువ్విన్ని

విధాల ప్రాధేయపడుతున్నావు కనక, నా మనస్సు వెన్నలాగ కరిగిపోతోంది' కరిగేపోయింది కూడానూ"

"చిత్రం"

"ఈపరిస్థితుల్లో నావల్ల నీకు జరిగే వుపకారం వారితో సావకాశంగా మనవిచేసుకోడానికి వీలు చిక్కడమే. పనంతా అవుత్తరంవల్లనే కావాలి. కాని—"

"........నిజం చెప్పండి"

"అదే చెబుతున్నాను. ప్రెసిడెంటుగారికి సబ్ కలెక్టరంటే యిష్టం లేదు"

"చచ్చాను. ఏం?"

"ఏమయితే యేం? అది అలాగా"

"అయ్యో!"

"అవుత్తరం నాలుక గీసుకోడానికి కైనా పనికిరాదు"

"కొంపగుల్ల—"

"అద్దదీ, అద్దదీ. రంగు తేలుతోంది. అక్కడ యే మాత్రం?"

"రామరామా! బ్రాహ్మణ పక్షపాతులండీ కలెక్టరుదొర వారు. వెళ్ళి ఆశ్రయించాను, అనుగ్రహించారు"

"అలాగేం? అబ్బా?........సరే, యేంజరిగిందో జరిగింది కుంభకోణం. అదంతా నాకెందుక్కానీ—చెప్పాను కాదూ? అవుత్తరానికీ తెల్లకాగితానికీ వొక్కటే విలవ"

"మరి గతేమిటీ?"

"అపాయం లేని వుపాయం, దివ్యమైన దొకటుంది. కావలిస్తే చెబుతాను"

"సెలవ్వండి"

"ఆవుపాయం అవలంబించారంటే మీరు వారిని చూడనే అక్కర్లేదు, తెల్లవారేటప్పటికి ఆర్డరు మీచేతిలో పడుతుంది"

"అనుగ్రహించమన్నాను కాదూ?"

"చెబుదా మనే కాదూ యీ ప్రయత్నం? అయితే, పని అయేక మాత్రం నా కింకో కాగితం—తెలిసిందా?

"ఇంకానా?"

"........బాగుంది. అయితే రేపుదయం రావయ్యా ప్రెసిడెంటుగారి దర్శనం చేయిస్తాను. మీడబ్బు తిన్నాను కనక ద్రోహం చెయ్యను"

"ధర్మమా?"

"పోనీ, కష్టంగా వుంటే మీకాగితం మీరు పట్టుకు పొండి...."

"ఉపాయం చెప్పండి."

"చెప్పనూ? మరి ముందు నువ్వు "ఊ" అనాలి.

"ఎక్కడ తేనూ?"

"మళ్ళీ మొదలా? ఎక్కడ తేవాలో, ఎలా తేవాలో నేను చెప్పాలా? సరే కాసుకో, మణుగునెయ్యా—"

"..............."

"ఏం, తెల్లపోతా వేం?"

"తమ రేమిటో సెల విస్తున్నారు. నాతల విలవ తెలుసుకుని తమ రేమన్నా—"

"నీతల విలవ ఆవే చెబుతుంది."

"..............."

"నాలుక కరుచుకుంటా వేం?"

"..............."

"మాట్టాడ వేమయ్యా?"

"..............."

"నాదగ్గిరా వేషాలు?"

"ఆ వుపాయం చెప్పండి."

"అలా దారికి రా. తప్పకుండా ఇస్తావు కాదూ?"

"ఇచ్చుకుంటాను."

"లేకపోతే, మళ్ళీ తెల్లవారాటప్పటికి ఆర్డరు రద్దయిపోతుంది సుమా."

"వద్దువద్దు, చెప్పండి."

"అయితే, ఏదీ మీగాయత్రి—"

"..............."

"ఆఁ చాలు, మరి విను. బాగా జ్ఞాపకం వుంచుకో.

"చిత్తం."

"మెరకవీధి—దుగ్గిరాల శేషాచలం—ఎప్పుడయినా విన్నావా?"

"లేదు, ఎవరండి ఆయన!"

"ఆయన కాదు, ఆవిడ. వేశ్య."

"..............."

"ఏం మైలపడ్డావా? సచేలస్నానం చెయ్యాలా?"

"ఏమయితేం, సెలవివ్వండి."

"అది చాలా అందకత్తె, బంగారబ్బొమ్మ. మాంచి ముమ్మరంలోవుంది. చూస్తే విడిచిపెట్టడం కష్టం. అప్పుడే నలుగురైదుగురు పకీరు లయిపోయారు."

"వర్ణన అక్కర్లేదు. చెప్పండి."

"అది శిఫారసు చేస్తే —"

"శిఫారసా?"

"అవును. అంటే సరసానికి వొప్పుకుంటే అన్నమాట."

"................"

"మరి నీ తెలివితేటలూ, నీ పాండిత్యమూ యిందులో తెలుస్తాయి"

"వేదం చెప్పుకున్నవాణ్ణి—"

"మరి నీ కొడుక్కి కూడా ఆవేదమే చెప్పుకుంటే యీ తిప్పలు లేకపోవును కాదూ?"

"................"

"వేదాలూ శాస్త్రాలూ మీకే వుండాలి. ఉద్యోగాలు కూడా మీరేకొట్టెయ్యాలి. అవునా?"

"................"

"మీ పూర్వులు మాకు సర్వనాశనం పెట్టినా చివరికి దాస్యం అయినా విధించారు. మీరు బయలుదేరి అది కూడా లేకుండా చేస్తున్నారు. కాదూ—"

"........ఇక యీ వుత్తరం—"

"ఆముదం అన్నమాట. అందులోనూ వొకటో నెంబరు అంబాజీపేట సరుకు. పేగులు మహాబాగా శుద్ధి చేసేస్తుంది. చేసేవేసింది కూడానూ"

"పుండుమీద కారం చల్లుతున్నారు మీరు"

"చీము పట్టకుండా తొరగా మానిపోతుంది నయమే కాదుటయ్యా?"

"................"

"వెళ్ళవయ్యా బ్రాహ్మడా! తెల్లబోయి నుంచుంటే అవుతాయిటయ్యా యీ రోజుల్లో పనులు?"

"ఆపని చెయ్యక తప్పదంటారా?"

"తప్పకేం? నిర్బంధమా ఏమిటి? మానెయ్యడమే నాసలహా. అదే బహూ వుత్తమమైనపని; కాని దానికి ముందు, ఉద్యోగవాంఛ వుందే? దానమ్మ కడుపు కాల, అది చేస్తోంది యిదంతాను. కనుక దాన్ని వదిలించుకో గలిగితివా ఇక వేశ్యాదర్శనమే కాదు, దేవతాదర్శనం కూడా అక్కర్లేదు. నిశ్చింతంగా కూచుని

జంధ్యాలు మెలిపెట్టుకుంటూ వేదాలూ, వేదాంగాలూ— బోలెడు పనుంది మరి దయచెయ్యం డిపాటికి"

"......... శివశివా"

4

"ఎవరు మీరు?"

"మేం బ్రాహ్మలం?"

"దండాలు. అలా దయచెయ్యండి"

"శ్రీకృష్ణార్పణం ...."

"ఏంపనిమీద దయచేశారూ?"

"పెద్ద పనిమీదే వచ్చాను"

"మేళం కావాలా, కచేరీ చెయ్యాలా?"

"నాకంత తాహతూ లేదు, ప్రస్తుతం అవసరమూలేదు. నేను వేదం పల్లించాను. ఆ విద్యలో, యీ జిల్లాలో నా అంతటివాడు మరిలేడు; కాని బహుకుటింబీకుణ్ణి. పైగా, రెక్కలే ఆధారం. అన్నం పెడతావని వచ్చాను."

''ఏవూరు తమదీ?''

''అసలు దుప్పలపూడి; కాని నాలుగేళ్ళనుంచి ఈ వూళ్ళోనే వున్నాము.''

''........వస్తాను దయచెయ్యండి.''

''. . . . .''

........తమవంటివారిని సత్కరించడానికి శక్తిలేదు. యోగ్యతా కూడా లేదు. అయినా ''పత్రం పుష్పం ఫలం తోయం — శ్రీకృష్ణులవారు సెల విచ్చారు కాదూ?....స్వీకరించి....దీవించండి.''

''సకల సౌభాగ్యాలూ వున్నదానవు నిన్నేమని దీవించనూ? కాక: పది రూపాయలు చేతిలో పెట్టి శక్తిలేదనీ, యోగ్యత చాల దనీ—''

''ఒక్కనెలగ్రాస మయినా ఇవ్వలేకపోయాను. సిగ్గుగా వుంది. అయితే, ఇది వార్షికంగా భావించి, ఏటా వొకమాటు, ఇలాగే వుదయం పూజచేసుకుని ఇవతలికి వచ్చేటప్పటికి దర్శనం దయచేయిస్తూవుండండి.''

''అమ్మా, ఆనందపారవశ్యం కలుగుతోంది. మాటలు రావడం లేదు. నీయోగ్యత విన్నాను. విన్నంతా నిదర్శనం కనబడుతోంది. చాలా సంతోషం. అయితే, నువ్వొక్క సంగతి ఆలోచించాలి. నేను నీదగ్గిరికి డబ్బుకోసం రాలేదు. కనక, ముందు ఈ రూపాయలు నీదగ్గిర వుంచు........''

''........తమదగ్గిరే వుంచి తమరే వినియోగించండి. ఇచ్చేసింది మరి నేను పుచ్చుకోను. ఇక నావల్ల తీరవలసిన ప్రయోజనం ఏమిటో సెలవిప్పించండి.''

''చెప్పమంటానా?''

''సందేహం ఎందుకూ?''

''లేదు, చాలా ఆశపడి వచ్చాను.''

''కానివ్వండి, చెయ్యతగిందీ, చెయ్యగలిగిందీ అయితే నేను కాదనను.''

''అనుగ్రహం వచ్చిందంటే నువ్వు మమ్మల్ని ఎల్లకాలమూ పోషిం చేస్తావు. అంచేతే నిన్ను వెతుక్కుంటూ వచ్చాను.''

''సరే.''

''వేశ్యావాటికలో అడుగుపెట్టడానికి నాకిదేమొదలు. సగం చచ్చి వచ్చాను; కాని నీయోగ్యత చూడగా సిగ్గుపడవలసిన అవశ్యకం ఎంతమాత్రమూ కనబడదు.''

''తమ కోరిక సెలవిప్పించండి.''

''చేస్తానని నువ్వు ముందు వాగ్దానం చేస్తేగాని నేను చెప్పలేను.''

''అలాగ నే నెప్పుడూ వాగ్దానం చెయ్యను. వేశ్యలద్వారా నెరవేరే రాచకార్యా లేమీ వుండవు. ఉన్నా మనవి చేశాను కాదూ? ఆపనేమిటో ముందు తెలవాలి.''

"....... అలా అన్నావా? .... అయితే విను. నాకు ఆరుగురు కూతుళ్ళు. ముగ్గురు కాపరాలు చేసుకుంటున్నారు. ముగ్గురూ బిడ్డల తల్లులు. పెద్దకూతురు మనమలనే ఎత్తింది. ఇంకా యిద్దరు ఆడపిల్లలకి పెళ్ళిళ్ళు చెయ్యాలి. ప్రస్తుతం నాలుగో అమ్మాయికి కార్యం చెయ్యాలి. ఇదిలా వుండగా; నాకొక్కడే కొడుకు. ఆ కొడుక్కి మూడు మాసాల కూతురు —"

"తమ కుటుంబం, పొద్దుటిపూట లేవగానే చూసేవాళ్ళ పాపాలు పోగొడు తుందండి"

"నీకలా తోచడం నా అదృష్టమే. మరి ప్రకృతం, కొడుకుని కష్టపడి యె.ప్పే. చదివించాను. అదేదీ అదీ?... యల్టీ— అది కూడా అయిపోయింది. ఉద్యోగం — అంటే యిప్పుడు మేష్టరీకోసం తిప్పలు పడుతున్నాను"

"......... అలాగా?"

"అది నువ్వు శిఫారసు చేస్తే—"

"నేనా?"

"అవును తల్లీ! అలాగే తెలిసిందమ్మా! ఈ పుణ్యం కట్టుకోవూ;"

"ఇదేదో అగ్నిహోత్రప్పంత లా కనపడుతోంది. ఇదేదో కుట్రగా తోస్తోంది. అయినా అది యిచ్చేవారెవరూ?"

"జిల్లాబోర్డు—"

"ఆ!"

"ప్రెసిడెంటుగారుట"

"........."

"ఏంతల్లీ? ఏంమామ్మా? ఏమిటో వొణికిపోతున్నట్టు కనపడుతున్నావేమిటమ్మా? ముచ్చెమటలూ పోస్తున్నట్టున్నా కనపడుతోం దేంతల్లీ?"

''......."

''మాట్టాడవేం మామ్మా''

''అదంతా తరవాత చూసుకుందాం. బాబయ్యా, నేను శిఫారసు చేస్తే యిస్తారని యెవరు చెప్పారూ?''

''ఎప్పుడూ వారి దగ్గిర వుండే గుమాస్తా—''

''శ్రీహరీ...... శ్రీహరీ''

''అదేమమ్మా?''

''........''

''నీవాలకం చూస్తే నాకేమో దిగులు పుడుతోంది, చెప్పవేమిటమ్మా?''

''తమ రేమీ భయపడవద్దు. నా కివాళ కఠినపరీక్ష కామోసు. లేకపోతే ఇది ఇలా సంభవించదు. అయితే, బక్కపలచగా—విషపుచూపులూ—నంగి నంగి మాటలూ—ఆఖండాలు దేనా తమ కీ సంగతి చెప్పింది.''

''అవును, ఆబోసినోటిపులే.''

''....దేవు డున్నాడా అవధానులుగారూ!''

''అదేం తల్లీ;''

''అదేమంటే? దేవుడు లేడు, దెయ్యాలు మాత్రం వున్నాయి. ధర్మం లేదు. అధర్మం అంతటా నిండిపోయివుంది. మంచి మందులోకయినా లేదు, దౌర్జన్యం మాత్రం పెరిగిపోతోంది. నీతి మాలోనే కాదు, మన దేశంలోనే లేదు. ఎవరేం చెప్పినా శుద్ధ అబద్ధం తప్ప సత్యం లేనేలేదు. ఎటు చూచినా హింస. ఎక్కడ పట్టినా రక్తం. దేవుడు లేనేలేడండి"

"దేవుడి విషయమై ఇంతగా అపనమ్మకం కలిగించే సంఘటన నీకేమి సంభవించింది తల్లీ?"

"....కోప్పడవద్దు. నన్ను నిందించనూ వద్దు. బ్రాహ్మల్లో కటికిఖండాలు దున్నారంటారా లేరంటారా?"

"లే–క–ఏ–మె–ప్ప–లే–ను"

"అయితే ఆ ఛండాలురకు తమరు చెప్పిన ప్రెసిడెంటు మొనగాడు, కులపెద్ద"

"..............."

''ఏం, కష్టంగా వుందా తమకి?''

''లేదులేదు; కాని పాకీవాళ్ళ స్వాధీనంలో కూడా కొన్ని పనులున్నాయి''

''నిజమే; కాని పాకీవాళ్ళని ఏమీ అనకూడదు. ఏమంటే? పాకీపని వాళ్ళకి వృత్తి. వృత్తికీ ప్రవృత్తికీ సంబంధం ఏమిటి?''

''నిజాని కేమీ లేదు''

''కనక, పాకీవాడు పాకీపని చెయ్యాలి. లేకపోతే అంతకంటే ఎక్కువ యోగ్యత కనపరచాలి''

''అవును''

''మరి బ్రాహ్మడు?''

''దైవికాంశ కనపరచాలి''

''మన ప్రెసిడెంటు దగ్గిర ఆ దైవికాంశ దాకా ఎందుకూ మానవాంశ కూడా లేదు. సరికదా, రాక్షసుల అంశమాత్రం పూర్తిగా వుంది''

''కొన్ని అవగుణాలున్నాయని విన్నాను. పరమదుర్మార్గుడని తెలవదు''

"దుర్మార్గుడే కాదు పశువు.... పశువుకంటే అధముడు''

"నీకేమి అపకారం చేశాడు తల్లీ ఆయన?"

''నాకేమీ చెయ్యలేదు అపకారం; తన ఆటవికత మాత్రం బయట పెట్టుకున్నాడు''

''అంటే?''

''నాట్యసంప్రదాయాలను కోయవాళ్ళు కూడా శిరసా వహిస్తారు. మన ప్రెసిడెంటు ఆమాత్రమూ కాలేకపోయాడు''

''బోధపడలేదు''

"నేనొక బ్రాహ్మణ యింటో పెళ్ళికి మేళం వెళ్ళాను''

''సరే''

''మొగపెళ్ళివారికి మన ప్రెసిడెంటు చుట్టం''

''పెళ్ళికి వచ్చారన్నమాట''

''అవును.... ఒకరాత్రి బసకి రమ్మని నాకు కబురు. తమకి నా సంగతి చెప్పిన అపూరకుక్కే రాయబారి''

''తెలవక అడుగుతున్నాను, అమ్మా, నీకూ ఆయనకి యిదివరకి సంబంధం లేదూ?''

''లేదు, కబుర్లు వచ్చాయి. నే నంగీకరించలేదు''

"అ—లా—గా?''

''మా పింతల్లి కూతురికీ ఆయనకీ సమ్మంధం వుంది. దానికీ నాకూ వున్న అనుబంధం పురస్కరించుకుని నేను వల్లకాదన్నాను. ఒకమాటు ఈసంగతి దానితో చెప్పగా, దీనిమీద వాళ్ళిద్దరూ తగువులాడుకున్నారు. మరో రెండునెల్లకి వాళ్ళకి చెడిపోయింది''

''చాలా గొడవ వుందే?''

''నేనెప్పుడూ, ఎక్కడా, ఎవరి బసకీ వెళ్ళను. పైగా మేళం వెళ్ళినచోట బ్రహ్మచర్యం ఆచరిస్తాను........ వల్ల కాదని కచ్చితంగా చెప్పేశాను''

"మంచిపని చేశావుతల్లీ"

''నూరు రూపాయల కాగితం మీద పడేశాడు. పుల్లాకు చూచినట్టు చూసి నేను దూరంగా వెళ్ళిపోయాను''

''అగ్రజాతుల్లో పుట్టవలసినదానవమ్మా నువ్వు''

''అదేమన్నమాట బాబయ్యా? ఇప్పుడగ్రజాతుల విశేషం ఏమిటీ? అగ్రజాతుల్లో మాత్రం స్త్రీలకి ఆదర గౌరవాలున్నాయా? అగ్రజాతుల్లో కూడా స్త్రీ అంటే బానిసే కాదూ? ఆటబొమ్మే కాదూ?''

'' ....''

''ఏం, కష్టంగా వుందా బాబయ్యా? అయితే, నేనన్నమాట మరచిపొండి. కరుణించి నన్ను క్షమించండి....''

''అక్కర్లేదు తల్లీ, అక్కర్లేదమ్మా, నువ్వు లోకవృత్తం చెప్పావు. కనక క్షమించనక్కర్లేదు.... అయితే, తరవాత ఏం జరిగిందీ?''

''అపూరకుక్కగా దేం చెప్పాడో, మతిపోయిందో అసలంతేనో, మన్నాడు సాయంత్రం సభలో నేను గజ్జె కట్టివుండగా విప్పించి సత్రకాయచేత కట్టించాడు. రాత్రి వూరేగింపులో నన్ను కట్టమన్నాడు''

''నీమీద పగపట్టాడన్నమాట''

"పశుత్వం కాని యిది పగా బాబయ్యా? సభలో నాయకురాలిని గజ్జె విప్పించినవాడూ, వూరేగింపులో నాయకురాలిని గజ్జె కట్టమన్నవాడూ మనిషేనా?''

"ఇప్పటివాళ్ళకి మన విద్యలూ, మన సంప్రదాయాలూ, మన మర్యాదలూ, ఏంతెలుసును తల్లీ?''

"విద్యలు అక్కర్లేదు కాని ఆ విద్యలు నేర్చిన స్త్రీలు కావాలి. అంచేతే

పశువులనడం........ అదలా వుండనివ్వండి. తరవాత వాకబు చేశాను. మన ప్రెసిడెంటుకి రూపతృష్ణ తప్ప మరేమీ లేదు. ఈ కుట్రఅంతా ఆ వూరకుక్కది"

"మెహర్బానీకోసమా?"

"కీలుబొమ్మను చేసి చాటునా మాటునా గడ్డి కరవడానికి"

"...................."

"ఎంత కల్పనో ఇప్పుడు బోధపడిందా? సాధారణంగా మేము డబ్బు తెచ్చినవాడినల్లా చేరనిస్తాము. అయితే, వాళ్ళలో రసికులు కాదగ్గవాళ్ళు నూటికొకడో ఇద్దరో వుంటారు. తతిమ్మా అంతా—"

"బ్రాహ్మడు, పెద్దింటివాడు, మన ప్రెసిడెంటే ఇలా అయినప్పుడిక తక్కినవాళ్ళ మాటెందుకూ?"

"నేను శిఫారసు చెయ్యడం అంటే ఏమిటో తమకిప్పుడు బోధపడిందా?"

"తెలిసిందమ్మా."

"నేనంగీకరిస్తా ననుకోండి. అయితే, అబ్బాయిగారికి ఉద్యోగం ఇవ్వడం నిరుకా?"

"అలాగే చెప్పాడు గుమాస్తా."

"అంటే నా ఆత్మద్రోహమూ, మన ప్రెసిడెంటు పశుత్వమూ కలిస్తే వొక బ్రాహ్మణ కుటుంబానికి భుక్తి ఏర్పరుస్తా యన్నమాట. కదుటండీ?"

"................"

"కనక బాబయ్యా, ఈ రాత్రి ప్రెసిడెంటుని తీసుకురమ్మని వూర కుక్కతో చెప్పండి."

"అమ్మా—"

"ఒక్క దమ్మిడీ అయినా పుచ్చుకో దనిన్నీ చెప్పండి."

"అమ్మా—"

"కూచోండి బాబయ్యా, అప్పుడే లేస్తారేం?"

"ఏమీ లేదు. నేను వచ్చినదారినే వెళ్ళిపోతాను. నువ్వు ఆత్మద్రోహానికి సిద్ధపడవద్దు."

"అదేమీ?"

"ఇంత కుట్రా? ఇంత ద్రోహమా? తనేలాగా తార్పుడుకాడే. నన్ను కూడా తనలాగ తయారుచేస్తాడా యీ నీచుడు? నీకూ ప్రెసిడెంటుకీ ఇదివరకే సంబంధం వుందనీ, ప్రాధేయపడితే నువ్వు శిఫారసు చేసి పని యిప్పిస్తావనీ వచ్చాను. పైగా, నువ్వింత యోగ్యురాలవని ఎరగనే ఎరగను. నేను బ్రాహ్మణ్ణి.

వేదం వల్లించాను. యాచనచేస్తూ కుటుంబపోషణ చేసుకుంటున్నాను. ఇక ముందు మరో నలుగుర్ని ఆశ్రయిస్తూ వుంటాను కాని, వేశ్య అయినా కులాంగనలాగ అభిజాత్యం కల వొక కళావతిని తార్చడానికి — స్వార్థంకోసం వొక భీతహరిణాన్ని పులివాత కందచెయ్యడానికి నేను సాహసించలేను. కనక తల్లీ నన్ను క్షమించు. నాకోరిక మరిచిపో, నాకు సెలవియ్యి."

''వల్లకాదు, బాబయ్యా, తమరు వెళ్ళడానికి వల్లకాదు. నామూలంగా వొక వేదమూర్తి కుటుంబానికి జీవనాధారం ఏర్పడడం నా అదృష్టం. నా జీవితంలో ఇదెంతో పవిత్రమైన సంఘటన. ఇలాంటిది మళ్ళీ లభించదు. ఇంతకీ నేను పతివ్రత నెలాగా కాను. మగనాలి నంతకంటే గాను. కనక దీనివల్ల నా కిప్పుడు కొత్తగా సంభవించే పాతివత్యం కూడా ఏమీ లేదు. నాకు విచారం లేదు. తమరూ విచారించవద్దు.''

"తల్లీ—"

"ఇక నేను వినను. తమ రేమీ సెలవివ్వద్దు. ఇది ఇలా జరిగి తీరవలసిందే. మనవిచేసుకున్నానుకాదూ? పశువులతో సాహచర్యం మాకు పరిపాటే. బాబయ్యా, తమరు బెంగపెట్టుకోవద్దు. ఇందాకా నేను చెప్పినమాట పూరకుక్కతో చెప్పండి.''

''నన్ను—''

''మరేమీ చెప్పనివ్వను. మరోలాగ చేశారంటే, నేర్చిన వేదానికి తమరు ద్రోహం చేసినవారవుతారు.''

''నా కంఠాని కురి బిగించావమ్మా.''

''తమరలా సెలవివ్వవద్దు. ఇక దయచెయ్యండి. ఎప్పుడేనా దర్శనం దయచేయిస్తూ వుండండి. అమ్మగారికి నా దండాలు మనవి చెయ్యండి.''

"అమ్మా, నోరు కుట్టేశావు. కాళ్ళూ చేతులూ కట్టేశావు. నన్ను జీవచ్ఛవాన్ని చేసి—"

"అంతమాట అనవద్దు బాబయ్యా."

"ఏం సత్తా తల్లీ నీది? ఎంత యోగ్యురాలవమ్మా నువ్వు? ఏంజన్మ కన్నా నీది? వేశ్యాకులంలో నువ్వు తప్ప పుట్టావమ్మా."

"ఏం, వేశ్యాకులం అంత చెడిపోయిందా బాబయ్యా? అగ్రజాతి గృహిణులందరూ మచ్చలేనివారేనా నాయనగారూ? మాలో నన్ను తల తన్నే ఇల్లాళ్ళు—సానులయి వుండిన్నీ పాతివ్రత్యానికి వరవడి పెట్టేవారు వేలున్నారు. కాని లోకం గుడ్డిది, పురుషులు మత్తులు....ఇప్పు డిదంతా అప్రస్తుత ప్రశంస. దయ చెయ్యండి. ఒక్క మాటు పాదాలు...."

"శ్రీకృష్ణార్పణం........ఎన్నితిప్పలు పెట్టాడూ నాకూ? దేవుడు లేడూ? గాయత్రీదేవి ఇదంతా చూడ్డం లేదూ? ఈ ద్రోహి — ఈ అప్రాచ్యుడు ముందుకి వస్తాడా?...."

5

"........పద్హారు, పద్హేడు, పద్దెనిమిది, పందొమ్మిది, ఇర్వయ్."

"ఏం రెండువందలూ వున్నాయా?"

"....ఉన్నాయి; కాని కడిగేసినట్టు వొట్టి రూపాయలా తేవడం?"

"........."

"మర్యాదలు తెలవ్వండీ మీ బ్రాహ్మలికి. బజారంతా బత్తాయి పళ్ళలా దొర్లి పోతున్నాయికదా, వొక్క వంద పట్టించుకువస్తేం? ...... పోనీ, నాలుగు చక్రకేళీ గెలలు, వొక్కడజను ఆపిలుపళ్ళు, నాలుగుశేర్లు ద్రాక్ష పళ్ళు—"

"తోచింది కాదు. ఆగ్రహపడకండి. మొదటినెల జీతం—"

"సంవత్సరాని కారువందలండీ. రెండేళ్ళకి పన్నెండు వందలు—"

"ఇంకెందుకూ, తెస్తా నన్నాను కాదూ?"

"అయితే, యింకోటికూడా మరిచిపోకండి"

"ఇంకా యేమిటి?"

"ఒక్క పరికిణీగుడ్డ. నాలుగ్గజా లయితే చాలు. గజం రెండూ రెండు బావులా—రొక్కం నా చేతిలో పడేస్తురూ నేను తంటాలు పడతానూ"

"..................."

"ఏం మాట రాదేం?"

"..................."

"నాకొక్క కూతురండీ. లేక లేక నలుగురు కొడుకులవెనక పుట్టిందండీ! మొన్ననే తొమ్మిదేళ్ళు నిండాయండీ? మా అత్తగారి పేరు పెట్టుకున్నామండీ! వెన్నప్పంలా పెంచుకుంటున్నామండీ! అదంటే నాకు ప్రాణమండీ!"

"తెస్తాలెండి"

"రైటో! అదీ మాట. అదీ దర్జా, ఇక వెళ్ళండి. తెల్లవారేటప్పటికి మాయింటికి రండి"

"అలాగే.......అయితే, రెండుసంవత్సరాలకీ వొక్క మాటే ఆర్డరు పడిపోవాలి సుమండీ"

"........నాలుకా తాటిపట్టా యిది? దీనికి తిరుగుంధనుకున్నారుటండీ?"

"మరి సెలవు"

"సెలవు"

"........చూడండీ! "మాలపిల్ల" ఫిలింట, వెడదామా?''

"నేను బయలుదేరితే మావాళ్ళు కూడా బయలు దేరతారు తెలుసా?''

"అంతట్లో యేం మునిగిపోయిందీ, జట్కా పంపిస్తాను బయలుదేర తియ్యండి"

"సెబాస్! మాంచి తెగువకల బ్రాహ్మడవయ్యా! చూడండీ, జిల్లాబోర్డు మనకి స్వార్జితం అనుకోండి. ప్రెసిడెంటు బతుకు మన గుప్పిట్లో వుందనుకోండి. కనక, నన్ను మీరు మరిచిపోకండి, మిమ్మల్ని నేనూ మరిచిపోను"

"సంయే''

"ఈ రెండేళ్ళూ అయిపోయాక మిమ్మల్ని వందరూపాయల గ్రేడుకి లాగేస్తాను చూసుకోండి''

"........గుడ్ బా—య్, గుడ్ బా—య్',

"..................''

"........ప్రెసిడెంటుగారు——''

"వస్తున్నారా రమ్మన్నారా?''

"వస్తారుట''

"తీసుకువచ్చి నువ్వవతలికిపో. ముందివిగో యీ...............అయిదు రూపాయలూ రోడ్డు కంట్రాక్టు బాపతు. ఈ రెండూ స్కూల్ మాష్టరీల బాపతు. పట్టుకుపో''

"థాంక్సు థాంక్సు...............''

"..................''

"........కంట్రాక్టర్లెవరేనా కనపడ్డారా?''

"లేదండి''

''దరఖాస్తుదార్లో?''

''లేదన్నమాటే''

"నుంచున్న పాళంగా డబ్బు కావాలే, మరెలాగా?"

"రేపయితే సప్లయి కావ....చ్....ఉ"

"రేపటిదాకా ఆగదు. అధమం నూరు రూపాయలయినా పట్టుకు వెడితే గాని యివాళ అమ్మాణ్ణి గుమ్మం యెక్కనివ్వదు"

"ఏం, మొగం ముడిచిందా?"

'నిన్న రాత్రి వుత్సాహం అంతా చచ్చిపోయింది"

"అదంతా యివాళ కూడతీస్తాను. అమ్మాణ్ణి మాట మరిచిపోండి"

"మరిచిపోయి"

"దానబ్బసాని దగ్గిరికి వెడదాం యివాళ"

"ఏమిటి?"

"ఇవాళ మీతపస్సు ఫలించింది"

"ఎవరోయ్?"

"చెపుతా కాదూ"

"రాజామణా?"

"ఛా"

"నీలం—"

"ఛీ"

"వీరభద్రం—"

"ఛేస్"

"మరెవరోయ్"

"చూస్తారు కాదూ? భోజనంచేసి, యిక రెండుగంటల్లో—బయలు దేరడమే కాదూ?"

"భోజనమూ వద్దు వల్లకాడూ వద్దు? ఇప్పుడే—"

"........."

"ముక్కుమీద వేలు తీసెయ్, పిలూ డ్రైవర్ని. . ."

"అలాకాదు పోనీ చెబుతా కూచోండి"

"తారగా"

"శేషాచలం"

"దుగ్గిరాల—"

"అవునదే"

"వో—య్యేస్స్! గుమాస్తాఅంటే నువ్వేనోయ్! చక్రవర్తులదగ్గిర ప్రయివేటు శక్రటరీగా . . ."

"మాటలే కాదూ? వొట్టి షేక్హాండులే కాదూ?"

"ఇక అలా కాదు. విసిరికొట్టిన సానిని లొంగతీశావు నువ్వు. ఏంచేసినా నీ రుణం తీరదు. నీకేం కావాలో చెప్పు ఈ క్షణంలో చేసేస్తాను"

"అయితే, దీనిమీద సంతకం పెట్టండి . . ."

"ఏమిటిదీ? . . . రోడ్డు మెటలింగు కంట్రాక్టా? ఏమయినా రాల్చు కున్నావా!"

"రామరామా! ఆయన మా అత్తవారి చుట్టమండీ"

"వెంకటయ్య బెండరుకంటే యెక్కువరేటుదే?"

"దిద్దించేస్తాలెండి"

"గప్‌చిప్! తొరగా అయిపోవాలి . . . ."

". . . . దీనిమీద కూడా కాస్త బరికెయ్యండి"

"అదేమిటి?"

"హైస్కూల్లో కాళీ."

"రెండున్నాయి కదా? . . . .ఓహో, యాభై రూపాయలదా? ఇందులో నయినా యేమయినా—"

"పరమదరిద్రుడు. పైగా మాఅత్తవారి పురోహితుల వారి ఏకైక అల్లుడు. వద్దువద్దంటూ వుంటే మా అమ్మాయికి దక్షిణాదిపరికిణీగుడ్డ—"

"ఛూ . . . .పోనీ నాకేం?. . . ."

" . . . ."

"ఇదేమిటి?"

"రెండుమాసాల కాళీ"

"పాతిక రూపాయలదా?"

"అవును"

"ఇందులో నయినా—"

"దీనివిషయం శిఫారసు చెయ్యడానికే శేషాచలం—"

"ఆ!"

"అవధానులుగారిని దానిమీదికి వుసికొల్పాను."

"అసాధ్యుడే, దానియెదటే ఆర్డరు వెయ్యకూడదూ?"

"కులాసాగా కాలం గడుపుకోకుండా అంతఃపురంలో కూడా మీకీ పాడు వ్యవహారా లేమిటండీ?"

"సెబాస్! నీవంటి హంగుదారు మరి లేడోయ్"

"మీరు నన్ను కాస్త కనిపెడుతూ వుంటే నాజీవితం మీకోసం ధారపో సెయ్యనూ?"

"ఇకముందు నువ్వు సంతకం పెట్టమన్నచోట "యేమి" టని అడక్కుండా—చూడకుండా సంతకం పెడతాను, సరా? వీలయినంతవరకూ బోర్డు సొమ్ము కూడా—"

"మీ పేరుగా వొక కొంప—"

"కొంపేమిటి మళ్ళీ. "మేడ" అను. దానికి పునాది వెయ్యడానికి ప్రధాన మంత్రిని లాక్కువస్తాను చూసుకో"

"అయితే, ఇక నేను పోయి, అంతా సద్దుబాటు చేసి, కాస్తభోంచేసి వస్తాను, యెనిమిదన్నరకి సిద్ధంగా వుండండి"

"అల్‌రైట్ మైడియర్ ప్రీమియర్"

1935 ఏప్రియల్ ప్రబుద్ధాంధ్ర
(సవరణలతో)